

Pracovná konferencia o problematike patopsychológie

V dňoch 16. až 18. októbra 1967 sa konala vo Vysokých Tatrách v Starom Smokovci konferencia na tému Psychologické a patopsychologické problémy detí a mládeže. Konferenciu zvolal koordinátor hlavnej úlohy X—18—5 štátneho plánu bádateľského výskumu doc. dr. M. Bažány v spolupráci s oddelením patopsychológie Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave. Zúčastnilo sa na nej — okrem záujemcov z oblasti medicíny a pedagogiky — dvadsať odborných pracovníkov, predovšetkým psychológov, ale aj lekárov a defektológov, ktorí buď už uskutočňujú, alebo majú v úmysle zapojiť sa do riešenia jednotlivých čiastkových úloh v rámci tohto výskumného plánu.

Na konferencii odznelo 15 odborných referátov. Dr. J. Švancara, CSc. z Výskumného ústavu pediatrického v Brne na tému „Koncepcie a metódy neuropsychologie se zretelem k dětskému věku“ sa odvolával na najnovšie práce vynikajúcich svetových odborníkov v tejto oblasti a podal prehľad problematiky neuropsychológie ako vedy, ktorá sa snaží špecifikovať vzťahy psychických funkcií k morfológickým a funkčným štruktúram CNS u človeka, najmä pri organických léziách mozgu. Na modelových schémach potom ilustroval plánovanie neuropsychologického výskumu, keď sa majú rešpektovať aj vývinové aspekty, čo demonštroval výsledkami svojich vlastných výskumov intelektového deficitu a globálneho správania detí s rozličnými léziami CNS. — Dr. L. Košč, CSc. z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave referoval o svojom výskume psychického deficitu u detí s dyskalkúliou, zameranom na vypracovanie metód diagnostikovania vývinovej dyskalkúlie

u detí. Demonštroval niektoré prístupy zo svojej batérie testov, ktorými vyšetril najprv hromadne takmer 500 detí a potom individuálne 86 prípadov suspektne dyskalkulických žiakov a uviedol aj niektoré výsledky svojho výskumu, ktoré ukázali validitu jeho metodologického prístupu, ako aj možnosť diferencovať vnútri skupiny detí s deficitom matematických schopností.

Dr. H. Čieteková z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave formulovala východiskové hypotézy pre svoj experimentálny výskum deficitu v oblasti regulácie správania u dieťaťa s perceptuálno-motorickou poruchou (LDE). Podčiarkla význam regulácie ako zdokonaľovania plasticity subjektu, ktorý sa realizuje zvyšovaním kvality koordinácie správania, intencií jednotlivca s podmienkami a štruktúrou prostredia a vytváraním a stabilizáciou psychických štruktúr. Nastolila hypotézu, že perceptuálno-motorická porucha je prejavom narušenia adaptácie z nedostatočnej regulácie, pričom sa opiera o fenomenológiu tejto poruchy a o údaje z výskumov „princípov kognitívnej regulácie“. Túto hypotézu chce ešte výskumom overiť. Doc. dr. J. Hvozdič, CSc. z Psychologickej výchovnej kliniky v Košiciach podal potom prehľad niektorých výsledkov svojho výskumu, týkajúceho sa „Diagnostiky osobnosti neprospeievajúceho žiaka ZDŠ“ a opierajúceho sa o materiál z vyšetrenia 144 neprospeievajúcich a 144 zrovnocnených prospeievajúcich žiakov ZDŠ. Porovnával výsledky výskumu v oboch skupinách z hľadiska ekonomicko-sociálnej, somaticko-biologickej i psychologickej determinovanosti školskej úspešnosti alebo neúspešnosti a rozobral výsledky zo zreteľom na diferenciálnu diagnostiku ne-

prospievajúceho žiaka i s ohľadom na pedagogické závery. — Dr. M. Pavlovkin z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave prispel do programu konferencie svojím príspevkom o „Štruktúre intelektových schopností u mentálne retardovaných detí“, založenom na rozsiahlom výskume žiakov OŠ, overoval v ňom platnosť Guilfordovho modelu štruktúry intelektových schopností. Demonštroval testy použité na identifikáciu siedmich modelom predpokladaných faktorov a uviedol aj niektoré výsledky z dosiaľ získaného a spracovaného materiálu. Referát dr. K. Adamoviča z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave nadväzoval na referát dr. Pavlovkina. Zameriaval sa špeciálnejšie na „Percepčné prejavy normálnych a mentálne retardovaných detí“. Dr. Adamovič robil svoj výskum pomocou batérie psychologických skúšok, najmä z oblasti vizuálnej percepcie. Porovnanie výsledkov výskumu u normálnych detí a výsledkov u mentálne retardovaných detí (vek: 11,7—12,5 r.) ukázalo už v tomto štádiu spracovania mnohé pozoruhodnosti.

Ďalšie štyri referáty sa týkali jedného tematického okruhu, a to psychológie somaticky chorých detí. Dr. L. Ličko z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave hovoril v tejto súvislosti o „Psychologických aspektoch vredovej choroby“, dr. B. Bárta z Psychologickej výchovnej kliniky v Brne a dr. M. Valášeková z Krajskej psychologickej výchovnej kliniky v Bratislave o „Niektorých osobitostiach detí s vredovou chorobou“, Dr. B. Bárta s dr. H. Ludvíkovou, ktorá pracuje vo Fakultnej nemocnici v Hradci Králové o „Rozdiely v emočnej dráždivosti astmatických a zdravých detí“ a napokon — dr. V. Veselá z Fakultnej detskej nemocnice v Brne „O psychologickom vývine detí s bleskovými kŕčami“. Dr. Ličko sa opieral o dnes už všeobecne prijímanú koncepciu, podľa ktorej na vzniku i pretváraní vredovej choroby má zásadný podiel vplyv

sociálneho prostredia, a v svojom výskume sa zacielfuje na vzťah rodič—dieťa u detí s vredovou chorobou a na jeho predpokladanú špecifickosť (získovanú podrobnou psychologickou analýzou detí i rodičov) v porovnaní k zrovnocnenej skupine zdravých detí. Dr. Bárta a dr. Valášeková prispievajú k tomu istému problému výskumom emočnej dráždivosti detí s vredovým ochorením a porovnali získané dáta s podobnými dátami aj u iných chronických somatických ochorení. Dr. Bárta a dr. Ludvíková používajú takmer rovnaký výskumný plán zameraný na diferenciáciu emočnej dráždivosti astmatických a zdravých detí. — Dr. Veselá na záver svojho výskumu konštatuje, že bleskové kŕče vykazujú psychologickými metódami preukázateľne dokázané vysoké percento mentálnej retardácie, jej stupeň závisí od počiatku vzniku bleskových kŕčov. No okrem toho tieto deti prejavujú i výraznú nerovnomernosť v psychomotorickom vývine s ťažiskom deficitu vo vývine reči.

V ďalšom programe primár dr. Vrzal s dr. Kloboukovou z Fakultnej detskej nemocnice v Brne zo svojej výskumnej úlohy o bradypsichizme u detí uviedli „Kazuistický príspevok k etiopatogenéze a liečebnej ovplyvniteľnosti detského bradypsichizmu“, v jeho rámci sa ukazujú celá šírka problematiky, ktorú majú autori za úlohu riešiť. — Dr. Kvasnička a dr. Baláž z OÚNZ v Trenčíne v svojom „Príspevku k liečbe zajakavosti“ opísali princíp konštrukcie, zásady aplikácie a predbežné výsledky liečenia zajakavosti pomocou nízko-frekvenčného oscilátora, ktorým sa maskuje spätná akustická aferentácia porušenej dikcie zajakavých. — Dr. L. Požár z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave obsérne rozobral koncipovaný „Návrh projektu psychologického výskumu detí so zrakovým deficitom“, ktorý vhodne doplnil riaditeľ ZDŠ pri ortoptickom oddelení OÚNZ v Kroměříži J. Hronek svojím referátom O výsledkoch výskumu o poruchách čítania u tupozra-

kých a škulavých detí. Výskum bol zameraný na rýchlosť, správnosť a spôsob čítania u 85 resp. 136 tupozrakých a škulavých detí a dospel k veľmi závažným záverom pokiaľ ide o metodiku vyučovania čítania na školách pre tieto deti.

Na záver prednáškovej časti konferencie odzneli ešte dva referáty, ktorých problematika zatiaľ nebola zahrnutá do štátneho plánu bádateľského výskumu. Prvý referát mal názov „Z výskumu postojov adolescentnej mládeže k sexuálnemu životu“ a predniesla ho dr. Šimová z PFUPJŠ v Prešove. Druhý referát o „Psychologických aspektoch reedukačnej a nápravno-liečebnej práce u ťažkých detí“ predniesla dr. V. Nevrlá z Krajskej psychologickej výchovnej kliniky v Košiciach.

Okrem prednáškovej a diskusnej časti konferencie sa pri tejto príležitosti uskutočnila aj koordináčna porada riešiteľov čiastkových úloh štátneho plánu bádateľského výskumu X—18—5 za prítomnosti účastníkov konferencie, ktorí by sa perspektívne tiež mohli zúčastniť na plnení niektorých čiastkových úloh. V zastúpení koordinátora doc. dr. Bažányho túto poradu viedol dr. Košč a dr. Pavlovkin. Úvodom dr. Košč oboznámil prítomných s metodickými pokynmi ČSAV o plnení štátneho plánu bádateľského výskumu pokiaľ ide o formulovanie čiastkových úloh ich začlenením do plánu a spôsobu ich ukončenia v rámci štátneho plánu. Okrem toho formuloval zásady výskumnej práce v rámci patopsychológie v súvislosti s vý-

berom skúmaných osôb, výberom výskumných metód, spracovaním a interpretáciou výsledkov výskumu. V nasledovnej diskusii sa okrem iného ukázala naliehavosť zjednotiť terminológiu v oblasti patopsychológie, ktorá vyústila do návrhu, aby koordinátor pre najbližšiu koordináčnu poradu pripravil návrh s presným vymedzením aspoň tých najzávažnejších termínov používaných v patopsychológii, ktorý po prediskutovaní a schválení bude záväzný pre riešiteľov štátneho plánu.

Po prevažne teoretickej časti porady dr. Košč a dr. Pavlovkin nastolili otázky organizačnej, ekonomickej a technickej stránky riešenia jednotlivých čiastkových úloh. V diskusii sa ukázala potreba bližšieho a častejšieho kontaktu riešiteľov štátneho plánu s koordinátorom i medzi sebou navzájom, ako aj potreba zahrnúť do plánu celý rad neriešených a pritom veľmi závažných úloh a zaangažovať do výskumu väčší počet spolupracovníkov. Okrem toho sa nastolilo mnoho iných drobnejších, ale pritom závažných otázok, z ktorých vyplynuli celkom konkrétne závery, týkajúce sa ďalšej fázy výskumnej práce i ďalších konferencií a koordináčnych porád v budúcnosti.

Jednoznačne sa konštatovalo, že ako konferencia, tak aj koordináčna porada veľmi dobre splnili svoje poslanie a že budú mať rozhodne kladný vplyv na ďalší vývoj výskumnej práce v oblasti patopsychológie v celej našej republike.

L. Košč